

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛЬОВИХ ОЧІКУВАНЬ ПОДРУЖНІХ ПАР

ORCID: 0000-0001-6726-3647

В статті представлені результати емпіричного дослідження рольових очікувань подружніх пар. Автор на підставі проведеного дослідження зазначає, що більшість опитаних сімей є благополучними, у чоловіків яскраво виражені риси маскулітності, вони беруть на себе такі обов'язки, як матеріальне забезпечення родини, активна позиція у сексуальних стосунках та організація розваг, чоловіки, очікують, що дружина буде займатись господарсько-побутовою сферою у житті та створювати позитивний емоційний клімат у родині. Чоловікам також більш властивий вищий рівень врівноваженості, реалістичності та спонтанної агресивності. У жінок яскраво виражені риси фемінності, вони в більшості займаються вихованням дітей, створенням комфорту в домі та позитивного емоційного клімату в родині. Досліджено, що для жінок важливою є господарсько-побутова сфера, жінки надають більшого значення своєму зовнішньому вигляду, також для них є більш значущою емоційно-психотерапевтична функція у шлюбі. Під час кореляційного аналізу було виявлено прямі кореляційні зв'язки між шкалами: «Врівноваженість» та «Абсолютне благополуччя», «Комунікабельність» та «Швидше благополучні», «Особистісна ідентифікація» та «Благополучні сім'ї», «Господарсько - побутова сфера» та «Благополучні сім'ї», «Особистісна ідентифікація» та «Благополучні сім'ї», «Організація сімейної субкультури» та «Швидше благополучні сім'ї». Обернені кореляційні зв'язки виявлено між шкалами: «Швидше благополучні» і «Батьківське виховання», шкала «Сором'язливість» обернено корелює з шкалою, «Перехідні сім'ї».

Ключові слова: рольові очікування, сімейне благополуччя, подружня роль, функціонально-рольова структура сім'ї, задоволеність шлюбом.

Постановка проблеми. Рольові очікування - це компонент функціонально-рольової структури сім'ї. Рольова структура сім'ї забезпечує ефективне її функціонування й задоволення потреб усіх її членів за умов рольової узгодженості, тобто, несуперечливості сімейних ролей, які утворюють

цілісну систему. І саме узгодженість рольової структури подружжя є показником сімейного благополуччя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Рольові очікування - це компонент функціонально-рольової структури сім'ї. Рольова структура сім'ї забезпечує ефективне її функціонування й задоволення потреб усіх її членів за умов рольової узгодженості, тобто, несуперечливості сімейних ролей, які утворюють цілісну систему. Широке коло питань пов'язаних з проблемами сім'ї, формуванням шлюбно-сімейних стосунків та подружньої сумісності досліджували В.М. Дружинін, М.М. Обозов, В.А. Семиченко. Сімейно-рольову сумісність подружжя вивчали А.М. Волкова та Т.М. Трапезнікова. Проблематику задоволеності подружжя шлюбом розглядали Ю.Є. Альошина та І.Ю. Борисов. На думку вітчизняних та зарубіжних дослідників (П.П. Горностаї, А.М. Обозов, М.М. Обозов, Ю.М. Олейник) [34; 35], показником ефективної сімейно-рольової взаємодії подружжя є сімейно-рольова сумісність, як вид міжособистісної сумісності. На думку А.М. Волкової та Т.М. Трапезнікової, сімейно-рольова сумісність подружжя передбачає узгодженість сімейних цінностей, узгодженість рольових очікувань і рольових домагань подружжя, загальну рольову адекватність шлюбних партнерів [7]. Подружжня сумісність чоловіка і жінки багато в чому залежить від того, чи відповідають їх рольові очікування дійсності. Високий рівень подружньої сумісності та правильний розподіл сімейних ролей збільшують вірогідність гармонії у стосунках, проте це не єдині чинники щасливого сімейного життя.

Мета статті полягала в аналізі рольових очікувань сімейних пар та впливі ролей на гармонійні стосунки у родині.

Виклад основного матеріалу і результатів дослідження. Загальний обсяг вибірки становить 30 подружніх пар (60 людей), 30 чоловіків і 30 жінок віком від 20 до 45 років. Для проведення дослідження було використано чотири методики, а саме: тест - опитувальник «Задоволеність шлюбом» (В. Столін, Т. Романова, Г. Бутенко); методика «Розподіл ролей у сім'ї» (Ю.Є. Альошина, Л.Я. Гозман, Є.М. Дубовська); методика «Рольові очікування і домагання у шлюбі (РОД)» О. Волкової, Г. Трапезнікової; фрайбургський багатофакторний особистісний опитувальник FPI.

Аналіз результатів дослідження за методикою «Задоволеність шлюбом» дозволив виявити, що серед досліджуваних 32% є абсолютно благополучними і 27% - благополучні. Благополучна сім'я характеризується позитивним впливом на формування особистості дітей в сім'ї, емоційним комфортом в сім'ї, де панують взаєморозуміння, взаємоповага, позитивна моральна атмосфера, врахування інтересів кожного члена родини, раціональні способи вирішення всіх сімейних проблем. Серед опитаних були також скоріш

благополучні сім'ї – 22%, що характеризуються наявністю позитивних характеристик, доброти, чуйності, достатнього рівня моральності у родині, проте тут присутні певні сімейні негаразди. Під час аналізу результатів також було виявлено перехідні сім'ї – 13%, що свідчить, про те, що взаємовідносини в таких сім'ях носять хитливий характер, присутня невпевненість у партнері, невизначеність, наявність як позитивних такі негативних моментів в залежності від ситуації яка склалася.

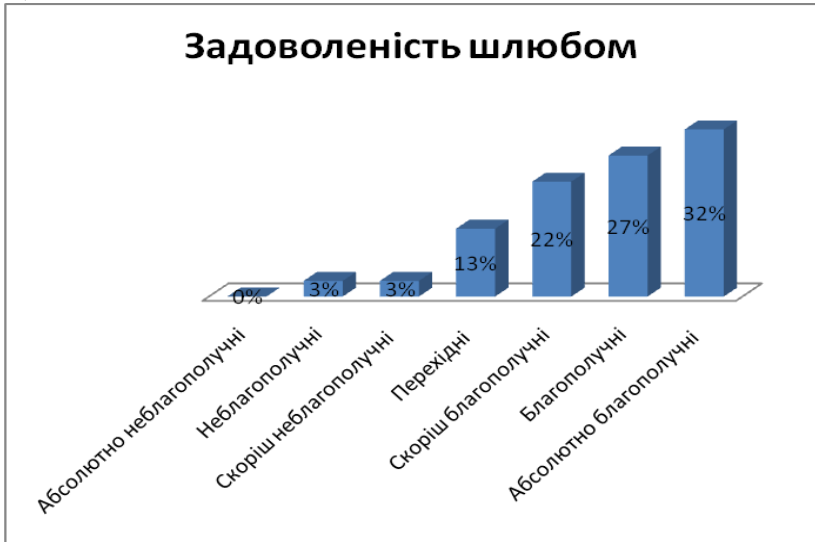

Рис. 1. Результати дослідження за методикою: «Задоволеність шлюбом»

Також було виявлено скоріш неблагополучні сім'ї – 3%, в яких присутні негативні характеристики в сімейних стосунках та неблагополучні сім'ї – 3%, що характеризуються дисгармонійними відносинами, конфліктністю, відсутністю взаєморозуміння та взаємоповаги у родині (рис.1). Отже, можна зазначити, що більшість опитаних сімей є благополучними.

Результати наступної методики «Розподіл ролей у сім'ї», дозволили нам визначити як саме розподіляються ролі між членами подружжя.

Після аналізу результатів було отримано наступні дані (рис. 2): за шкалою «виховання дітей» середнє значення чоловіків (с.б. = 3.3), жінок (с.б. = 4.1), що свідчить про те, що реалізація обов'язків, які пов'язані з розвитком дитини, організацією її дозвілля в більшості займаються жінки.

Забезпеченням позитивного емоційного клімату у родині в більшості займаються жінки (с.б. = 5.4). Реалізація цієї ролі пов'язана з активністю, що спрямована на вирішення особистісних проблем партнера – вислухати, виразити прийняття, симпатію, допомогти розібратися в проблемі, емоційно підтримати. Матеріальним забезпеченням родини в більшості займається чоловік (с.б. = 2.5), тобто виконує різні справи і обов'язки, що пов'язані із зароблянням грошей, забезпечення достатнього рівня матеріального добробуту сім'ї. Жінки ж цьому приділяють трохи менше уваги (с.б. = 1.0).

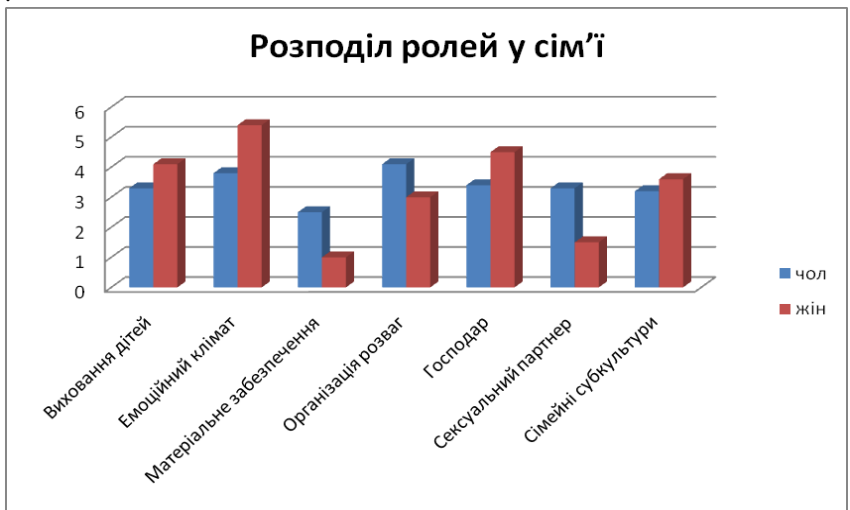

Рис. 2. Результати методики «Розподіл ролей у сім'ї»

Організацією розваг у родині переважно займається чоловік (с.б. = 4.1), ця роль включає в себе висування різного роду ініціатив у сфері дозвілля, а також активність, пов'язану з організацією виходів сім'ї в гості, в кіно, плануванням та проведенням відпустки. Роль господаря, господині у будинку традиційно беруть на себе жінки (с.б. = 4.5), вони є берегинями сімейного вогнища, забезпечують затишок, комфорт і порядок в будинку.

Позицію активного сексуального партнера в більшості сімей займають чоловіки (с.б. = 3.3), що є підтвердженням нашого припущення про те, що роль сексуально активного партнера відводиться чоловікові. Ця роль включає в себе прояви різного роду активності в плані сексуальної поведінки.

Шкала «організація сімейної субкультури» показала наступні результати: чоловіки (с.б. = 3.2), жінки (с.б. = 3.6), тому можна сказати про те, що активність, спрямовану на формування у членів сім'ї певних культурних цінностей, досить різноманітних інтересів і захоплень в більшості проявляють жінки.

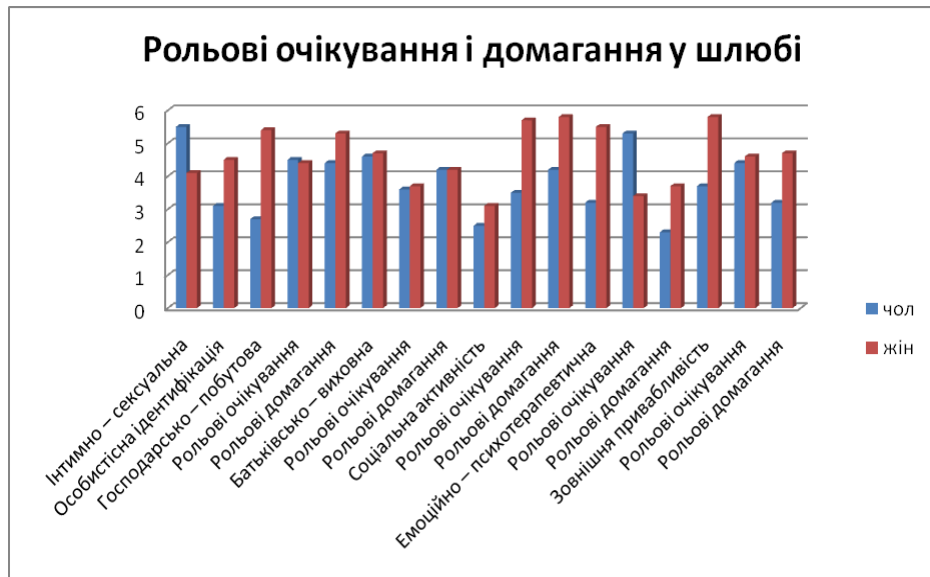

Рис. 3. Результати методики «Рольові очікування і домагання у шлюбі»

Результати наступної методики «Рольові очікування і домагання у шлюбі (РОД)», дозволили визначити уявлення подружжя про значущість у сімейному житті сексуальних стосунків, особистісної згуртованості чоловіка і дружини, батьківських обов'язків, професійних інтересів кожного з подружжя, господарсько-побутової сфери, моральної й емоційної підтримки, зовнішньої привабливості партнерів. Значення інтимно-сексуальної сфери у житті подружжя відіграє вагомішу роль для чоловіків (с.б. = 5.5), це означає, що чоловік вважає сексуальну гармонію важливою умовою подружнього щастя; ставлення до дружини істотно залежить від оцінки її як сексуального партнера.

Установка на особистісну ідентифікацію переважає у жінок (с.б. = 4.5), тобто очікування спільності інтересів, потреб, ціннісних орієнтацій, способів проведення дозвілля.

За господарсько - побутову сферу у сім'ї в більшості відповідають жінки (с.б = 5.4). Рівень очікувань чоловіків у цій сфері (с.б. =4.5), трохи вищий від рівня очікувань жінок (с.б. = 4.4). Тобто чоловіки очікують від жінок активного вирішення побутових питань. Рівень домагань у цій сфері у жінок вищий ніж у чоловіків, це свідчить про власну активну участь жінок у веденні господарства.

Ставлення до батьківських обов'язків у жінок (с.б. = 4.7), а у чоловіків (с.б. = 4.6), тобто для жінок батьківські функції є більш значимими ніж для чоловіків. Рольові очікування у жінок теж вищі, що свідчить про окресленість установок дружини на активну батьківську позицію шлюбного партнера. Рольові домагання є однаковими, тобто виконання власних обов'язків щодо виховання дітей. Установка дружини на значущість зовнішньої соціальної активності (професійної, суспільної) для стабільності шлюбно-сімейних стосунків є вищою у жінок (с.б. = 3.1) ніж у чоловіків (с.б. = 2.5). Це є показником значущості для дружини позасімейних інтересів, що становлять основні цінності у процесі міжособистісної взаємодії подружжя. Підшкала «Рольові очікування» значно переважає у жінок (с.б. = 5.7) тобто жінки вважають, що у чоловіка мають бути великі професійні інтереси, він має відігравати активну суспільну роль. Підшкала «Рольові домагання» ілюструє вираженість власних професійних потреб дружини.

Установка жінок на значущість емоційно-психотерапевтичної функції шлюбу є вища (с.б. = 5.5), ніж у чоловіків (с.б. = 3.2). Це є показником значущості для дружини взаємної моральної та емоційної підтримки членів сім'ї, орієнтації на шлюб як середовище, що сприяє психологічному розрядженню і стабілізації. Підшкала «Рольові очікування» свідчить про те, що чоловіки більшою мірою сподіваються на те, що дружина візьме на себе роль емоційного лідера сім'ї в питаннях корекції психологічного клімату, надання моральної й емоційної підтримки, створення «психотерапевтичної атмосфери». Підшкала «Рольові домагання» ілюструє прагнення дружини бути сімейним «психотерапевтом».

Установка дружини на значущість зовнішнього вигляду, його відповідність стандартам, моді є вищою (с.б. = 5.8). Це свідчить про те, що жінки більш орієнтуються на сучасні зразки зовнішнього вигляду. Підшкала «Рольові очікування» відбиває бажання дружини мати зовні привабливого партнера. Підшкала «Рольові домагання» ілюструє установку жінок на власну привабливість, прагнення модно і красиво вдягатися. Загальна оцінка шкали є показником орієнтації дружини, (чоловіка) на сучасні зразки зовнішнього вигляду (рис. 3).

Наступна методика, що була застосована у дослідженні – це фрайбургський багатофакторний особистісний опитувальник FPI. Даний опитувальник призначений для діагностики станів і властивостей особистості, які мають першорядне значення для процесу соціальної адаптації та регуляції поведінки.

Рис. 4. Результати методики FPI

Аналіз результатів показав, що шкала «Невротичність» переважає в більшості у жінок (с.б. = 3.4), чим в чоловіків (с.б. = 2.1), що свідчить про високу тривожність жінок, збудливість у поєднанні з швидкою виснажливістю, та про слабкий тип нервової системи. Чоловікам, більш характерний спокій, невимушеність, стабільність в планах і уподобаннях вони більш схильні до суперництва і змагання.

Спонтанна агресивність переважає у чоловіків (с.б. = 3.2), що свідчить про відсутність соціальної конформності, помірний самоконтроль і імпульсивність. Це пов'язано з недостатньою соціалізацією потягів, невмінням або небажанням стримувати або відкладати задоволення своїх бажань. У чоловіків сильно виражено потяг до гострих афективних переживань, за відсутності яких переважає почуття нудьги. Вони прагнуть задовольнити свої бажання відразу, серйозно не замислюючись про наслідки своїх вчинків, діють

імпульсивно і непродумано. Тому вони не отримують користі з свого негативного досвіду, у них багаторазово виникають труднощі одного і того ж характеру. Для жінок за цією шкалою більш характерна стриманість, поступливість, та обережність в поведінці.

Депресивність більш притаманна жінкам (с.б.=3.3), що характеризується зниженим фоном настрою, зануренням у власні переживання. Однак за зовнішнім фасадом відчуженості і похмурості ховається чуйність, постійна готовність до самопожертви, в тісному колі близьких друзів такі люди втрачають скутість і відгородженість, стають веселими, балакучими. Чоловікам в більшості притаманна життєрадісність, енергійність і заповзятливість. Вони відрізняються невимушеністю в міжособистісних відносинах, упевненістю в своїх силах, успішністю у виконанні різних видів діяльності, що вимагають активності, ентузіазму і рішучості. Однак відсутність скутості і брак контролю над своїми імпульсами можуть призвести до невиконання обіцянок, непослідовності, безпечності, що призводить до втрати довіри і образ з боку друзів.

Дратівливість у чоловіків і жінок знаходиться на однаковому рівні (с.б. = 2.3). Це дозволяє судити про емоційну стійкість особистості. Так, як оцінки за цією шкалою досить низькі, можна сказати, що і чоловікам і жінкам однаковою мірою характерні такі риси, як почуття відповідальності, сумлінність, стійкість моральних принципів. У своїй поведінці вони керуються почуттям обов'язку, суворо дотримуються етичних стандартів, завжди прагнуть до виконання соціальних вимог.

За шкалою «Комунікабельність», чоловіки отримали вищі бали (с.б. = 3.8) ніж жінки (с.б. = 2.5). Дана шкала характеризує як потенційні можливості, так і реальні прояви соціальної активності. Високі оцінки дозволяють говорити про наявність вираженої потреби в спілкуванні і постійній готовності до задоволення цієї потреби. Для високих значень цього фактора характерні багатство і яскравість емоційних проявів, природність і невимушеність поведінки, готовність до співпраці, чуйне, уважне ставлення до людей, доброта. Для жінок характерні більш формальні відносини та прагнення до самотності. У чоловіків виявлено вищий рівень врівноваженості (с.б = 3.7), що свідчить про відсутність внутрішньої напруженості, задоволеність собою і своїми успіхами, готовність слідувати нормам і вимогам.

Результати опитаних жінок (с.б = 3.0) вказують на стан дезадаптації, тривожність, втрату контролю над потягами, виражену дезорганізацію поведінки. Шкала «Реактивна агресивність» набрала однакову кількість балів, що свідчить про поступливість, м'якість, готовність послухати і прийняти пораду більш старшої чи досвідченішої людини.

Сором'язливість, більш притаманна жінкам (с.б. = 2.7), вона відображає схильність до стресового реагування на звичайні життєві ситуації, наявність тривожності, скутості, невпевненості, наслідком чого є труднощі в соціальних контактах. Уникають шумних компаній, спілкуються лише з старими, перевіреними друзями. Про чоловіків, за цим фактором можна сказати, що вони більш схильні до ризику, не вміють терпляче чекати, люблять бути в центрі уваги. Відкритість є більш характерною для чоловіків (с.б. = 3.5), дана шкала дозволяє характеризувати ставлення до соціального оточення і рівень самокритичності з мінімальними суб'єктивними спотвореннями.

За шкалою «Екстраверсія – інтроверсія» жінки отримали вищі результати (с.б. = 3.7) ніж чоловіки (с.б. = 3.0) Високі оцінки за даною шкалою відповідають за виражену екстравертованість особистості, низькі - виражену інтровертованість. Високі оцінки за шкалою «екстраверсія – інтроверсія» притаманні для осіб, що прагнуть до суспільного визнання, лідерства, що не соромляться, коли на них звертають увагу, що не мають труднощів у спілкуванні, у встановленні контактів, охоче беруть на себе головні ролі у взаєминах з оточуючими. Вони надають великого значення соціальному успіху всіма способами домагаються суспільного визнання своїх особистих заслуг, чим можуть викликати невдоволення з боку тих людей, з якими їм доводиться мати справу.

Низькі оцінки за шкалою інтроверсії свідчать про труднощі у контактах, прагненні до видів діяльності не пов'язаних з широким спілкуванням. Інтроверти в ситуаціях вимушеного спілкування легко втрачають душевну рівновагу і з цієї причини вони намагаються зберігати дистанцію у взаєминах. Вони з повагою ставляться до прав інших, цінують індивідуальність і своєрідність в людях, вважають, що кожен має право на власну точку зору. Велику увагу вони приділяють роботі, бачать у цьому сенс життя, цінують професіоналізм і майстерність, розглядають добре виконану роботу як особисту нагороду.

Емоційна лабільність переважає у жінок (с.б. = 2.6) Це виявляється в частих коливаннях настрою, підвищеній збудливості, дратівливості, недостатній саморегуляції. Особи з високими оцінками за цим фактором не переносять грубих слів, грубих людей і грубої роботи. Реальне життя легко травмує їх. Вони м'які, жіночні, занурені у фантазії, вірші і музику. Високі оцінки за даним фактором можуть бути пов'язані зі станом дезадаптації, тривожністю.

Для чоловіків більш характерна висока стабільність емоційного стану і хороше вміння володіти собою. Їм притаманна емоційна зрілість, реалістичність. Їхні інтереси вузькі і однотипні, суб'єктивні та духовні цінності їх не цікавлять, мистецтво не захоплює, наука здається нудною, надмірно абстрактною і

відірваною від життя. У своїй поведінці вони керуються надійними, реально відчутними цінностями, без особистої вигоди нічого не роблять. Успіхи інших людей і свої власні оцінюють по матеріальному достатку й службовому становищу. Хоча у спілкуванні їм не вистачає делікатності і тактовності, вони користуються симпатією, повагою у людей, їх грубість і різкість найчастіше не ображає, а притягує до себе, люди в ній бачать не прояви озлобленості, а прямоту і відвертість. Їм властива відсутність внутрішньої напруженості, задоволеність собою і своїми успіхами, готовність слідувати нормам і вимогам (рис. 4).

Також у даній методиці було окремо виділено шкалу «Маскулінність – фемінність», так як вона безпосередньо стосується гіпотези нашого дослідження про те, що попередній розподіл ролей у подружжі пояснюється відповідністю ремінних і маскулінних проявів у чоловіків та жінок.

Рис.5. Результати дослідження, за шкалами «маскулінність – фемінність», чоловіки

Проаналізувавши результати можна сказати, що 89% опитаних чоловіків мають яскраво виражені маскулінні риси, тобто, сміливість, підприємливість, прагнення до самоствердження, схильність до ризику, до швидких, рішучих дій без достатнього їх обмірковування і обґрунтування. Інтереси таких людей вузькі і практичні, судження – тверезі і реалістичні, в поведінці їм бракує оригінальності і своєрідності. Вони намагаються уникати складних, заплутаних ситуацій, нехтують відтінками і півтонами. Погано розбираються в істинних мотивах своєї і чужої поведінки, поблажливо

ставляться до своїх слабкостей, не схильні до рефлексії і самоаналізу, вірять в силу, а не в мистецтво (рис.5). Проаналізувавши результати опитаних жінок, можна сказати, що 86% мають яскраво виражені фемінні характеристики, тобто вони чутливі, схильні до хвилювань, м'які, поступливі, скромні. У них широкі, різноманітні, слабо диференційовані інтереси, розвинена уява, потяг до фантазування і естетичних занять. Вони виявляють зацікавленість у філософських, морально-етичних та світоглядних проблемах і часом демонструють надмірну заклопотаність особистими проблемами, схильні до самоаналізу і самокритики.

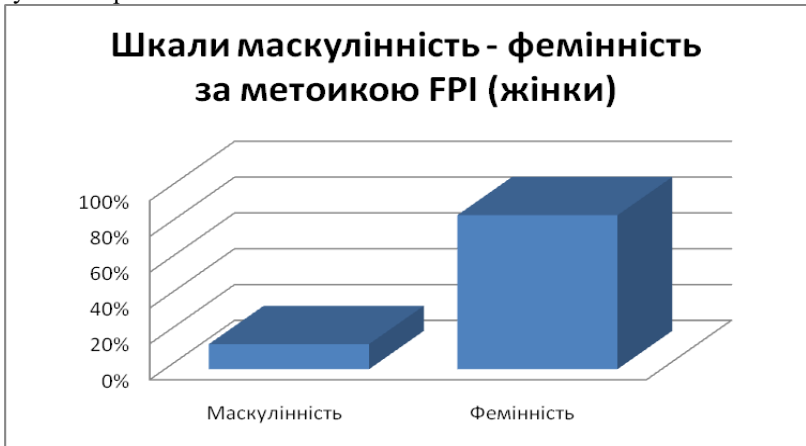

Рис.6. Результати дослідження, за шкалами «маскулінність – фемінність», жінки.

У них підвищений інтерес до людей і до нюансів міжособистісних відносин, їм доступно розуміння рушійних сил людської поведінки. Вони уникають суперництва, легко поступаються, приймають допомогу і підтримку. Вони здатні точно відчувати інших людей, вміють емоційно викладати свої думки, зацікавлювати інших людей своїми проблемами, м'яко, без натиску схилити їх на свій бік (рис.6). Отже, чоловікам притаманна спонтанна агресивність, врівноваженість, відкритість, а також риси маскулінності. Жінкам властива сором'язливість, невротичність, емоційна лабільність та риси фемінності.

На основі отриманих результатів було проведено кореляційний аналіз даних. Було виявлено такі прямі кореляційні зв'язки між шкалами: «Врівноваженість» та «Абсолютне благополуччя», ($r=0,53$, при $p<0,05$), отже,

чим більше поведінка людини врівноважена, чим вищий контроль емоційних проявів та співвідношення процесів збудження та гальмування, тим більш благополучними є взаємостосунки у сім'ї (рис. 7). «Комунікабельність» та «Швидше благополучні», ($r=0,76$, при $p<0,05$), тобто, можна сказати, що чим більш комунікабельні люди, які вміють та люблять спілкуватись, легко знаходять спільну мову з оточенням, тим більша ймовірність їхнього сімейного благополуччя.

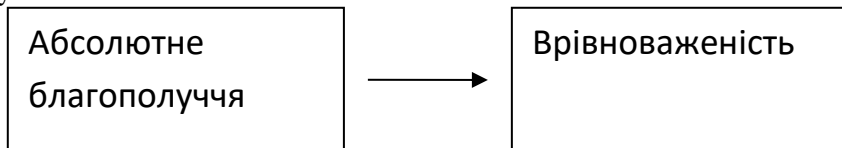

Рис.7. Кореляційний зв'язок між шкалами «Абсолютне благополуччя» та «Врівноваженість»

Також, прямі кореляційні зв'язки виявлено між шкалами: «Особистісна ідентифікація» та «Благополучні сім'ї», ($r=0,73$, при $p<0,05$), отже, чим більша спільність інтересів, потреб, ціннісних орієнтацій, способів проведення дозвілля у подружжя, тим вищий рівень їхнього благополуччя.

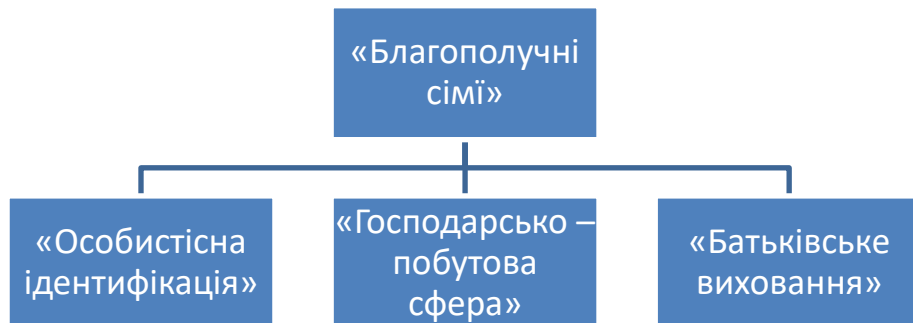

Рис. 8. Кореляційний граф шкали «Благополучні сім'ї» з іншими значимими шкалами

«Господарсько-побутова сфера» та «Благополучні сім'ї», ($r=0,51$, при $p<0,05$), тобто якщо люди спільно вирішують побутові питання, вміють розподіляти хатні обов'язки між собою, тим вищий рівень їхнього сімейного благополуччя. «Батьківське виховання» та «Благополучні сім'ї» ($r=0,68$, при $p<0,05$), правильний розподіл батьківських обов'язків, вміння домовлятись між

собою, активна батьківська позиція з боку обох членів подружжя сприяє благополуччю родини (рис.8).

Шкала «Сором'язливість» обернено корелює між шкалою «Перехідні сім'ї» ($r=-0,59$, при $p<0,05$). Таким чином високий рівень сором'язливості може знизити рівень благополуччя родини, завадити розвитку гармонійних сімейних стосунків. Також, прямі кореляційні зв'язки виявлено між шкалами: «Організація сімейної субкультури» та «Швидше благополучні сім'ї» ($r=0,66$, при $p<0,05$), тобто, чим вищий рівень формування у людини культурних цінностей, різних захоплень тим вища ймовірність благополуччя у родині.

Обернені кореляційні зв'язки виявлено між шкалами: «Швидше благополучні» і «Батьківське виховання» ($r=-0,54$, при $p<0,05$), можна зазначити, що у більш благополучних сім'ях, менш значимим є батьківський контроль.

Висновки. Отже, під час кореляційного аналізу було виявлено прямі кореляційні зв'язки між шкалами: «Врівноваженість» та «Абсолютне благополуччя», «Комунікабельність» та «Швидше благополучні», «Особистісна ідентифікація» та «Благополучні сім'ї», «Господарсько - побутова сфера» та «Благополучні сім'ї», «Особистісна ідентифікація» та «Благополучні сім'ї», «Організація сімейної субкультури» та «Швидше благополучні сім'ї». Обернені кореляційні зв'язки виявлено між шкалами: «Швидше благополучні» і «Батьківське виховання», шкала «Сором'язливість» обернено корелює з шкалою, «Перехідні сім'ї».

Література

1. Волкова А.Н., Трапезникова Г.М. Методические приемы диагностики супружеских отношений. *Вопросы психологии*. 1985. № 5. С. 110 – 116.
2. Обозов Н.Н., Обозова А.Н. Диагностика супружеских затруднений. *Психол. журн*. 1982. № 3. С. 147–151.

Referenses

1. Volkova A.N., Trapeznikova G.M. Metodicheskie priemy diagnostiki supruzheskih otnoshenij. *Voprosy psihologii*. 1985. № 5. S. 110 – 116.
2. Obozov N.N., Obozova A.N. Diagnostika supruzheskih zatrudnenij. *Psihol. zhurn*. 1982. № 3. S. 147–151.

Yaremchuk V.V.

EMPIRICAL STUDY OF ROLE EXPECTATIONS OF MARRIED COUPLES

The article presents the results of an empirical study of the role expectations of married couples. Based on the study, the author notes that most of the surveyed families are prosperous, men have strong masculinity, they take on responsibilities such as family support, active position in sexual relations and entertainment, and

husbands expect a wife. Will be engaged in the household sphere in life and create a positive emotional climate in the family. Men are also more likely to have a higher level of balance, realism and spontaneous aggression. Women have pronounced femininity traits, most of them are involved in raising children, creating comfort in the home and a positive emotional climate in the family. It has been studied that the economic sphere is important for women, women attach more importance to their appearance, and the emotional and psychotherapeutic function in marriage is more important for them. The correlation analysis revealed direct correlations between the scales: "Balance" and "Absolute well-being", "Sociability" and "Faster prosperity", "Personal identification" and "Prosperous families", "Household" and "Prosperous Families", "Personal Identification" and "Prosperous Families", "Organization of Family Subculture" and "Rather Prosperous Families". Inverse correlations were found between the "Rather Prosperous" and "Parenting" scales, and the "Shyness" scale was inversely correlated with the "Transition Families" scale.

Key words: *role expectations, family well-being, marital role, functional-role structure of family, marriage satisfaction.*

Яремчук Віталія Василівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.